

WAARACHTIGE BURGERSPARTICIPATIE IN HET KLIMAATBELEID

Hoe kunnen burgers beter worden betrokken bij klimaatbeleid?

Input voor de commissie Brenninkmeijer

ir. Kees Pieters

25 februari 2021

Samenvatting

Deze analyse en voorstellen tot waarachtige burgerparticipatie zijn input voor de commissie Brenninkmeijer, die de vraag gaat beantwoorden “hoe kunnen burgers beter worden betrokken bij klimaatbeleid?”

Huidige burgerparticipatie: Systemische uitsluiting van burgerorganisaties

Naast de politiek hebben financieel belanghebbenden en gesubsidieerde instellingen zitting in organen, die het klimaatbeleid bepalen, aansturen en beoordelen. Deze hebben de middelen in tijd en geld om contacten te onderhouden in het politiek/private systeem, dat het klimaatbeleid bepaalt. Burgerorganisaties, die worden bestuurd door vrijwilligers, zijn hiervan uitgesloten. Dit is geen toeval.

De uitsluiting van burgerorganisaties is systemisch gebleken.

Zo waren burgerorganisaties uitgesloten van het klimaatberaad in 2018 en zijn uitgesloten van de klimaat Uitvoeringsoverleggen, uitgesloten van de aansturing van de Regionale Energie Strategieën en de facto uitgesloten van hoorzittingen in de Tweede Kamer.

Er is geen democratische controle op de besturen van de Regionale Energie Strategieën.

Deze commissie, de commissie Brenninkmeijer, is ingesteld met de opdracht om met voorstellen te komen “hoe de burger kan worden betrokken bij participatie in het klimaatbeleid”. Dat uitgerekend in deze commissie er geen burgerorganisatie als lid van de commissie is benoemd en zelfs niet als lid van de klankbordgroep van de commissie is het bewijs dat het uitsluiten van burgerorganisaties systemisch is.

Als de burger uiteindelijk, na uitgesloten te zijn geweest van waarachtige betrokkenheid, zijn recht zoekt bij de Raad van State, overtreedt deze laatste zelfs de wet om de overheid in het gelijk te stellen tegenover de burger. De burger blijkt vogelvrij te zijn als het klimaatbeleid zijn leefomgeving en/of gezondheid aantast.

Voorstellen tot waarachtige burgerparticipatie

De volgende voorstellen worden gedaan om waarachtige burgerparticipatie te waarborgen, zowel in het besluitvormingsproces als in financieel opzicht. Sommige voorstellen hebben betrekking op burgerorganisaties, andere op de individuele burger.

De volgende voorstellen worden gedaan m.b.t. burgerparticipatie in de besluitvorming.

Bij de codering staat de eerste letter voor het soort voorstel (B=participatie in Besluitvorming; F=Financiële participatie) en de 2^e en 3^e letter voor de groep op wie het voorstel betrekking heeft (BO=BurgerOrganisatie; BI=Burger Individueel).

Voor burgerorganisaties:

BBO1: Voeg burgerorganisaties toe aan Uitvoeringsoverleg Elektriciteit en Gebouwde Omgeving

BBO2: Verruim de keuzes binnen de RES

BBO3: Voeg burgerorganisaties toe aan stuurgroep RES

BBO4: Toegang voor burgerorganisaties tot hoorzittingen commissie Economische Zaken en Klimaat in de Tweede Kamer

Voor individuele burgers:

BBI1: Houd een referendum over het RES-voorstel in elke RES-regio

BBI2: Houd een referendum per project onder omwonenden

De volgende voorstellen worden gedaan m.b.t. financiële burgerparticipatie:

FBI1: Omwonenden kunnen volwaardig financieel participeren voor 75 procent van de winst tegen hetzelfde rendement als de initiatiefnemers

FBI2: Voorrang voor echte lokale energie-coöperaties van louter omwonenden

1. Maatschappelijke spelers in het Klimaatbeleid

De volgende groeperingen spelen een rol in het klimaatbeleid:

- De politiek, zowel landelijk als regionaal en lokaal.
- Financieel belanghebbenden, zoals de energiebedrijven en de energie-coöperaties, die voordeel hebben van de (in totaal miljarden) subsidies, die ter beschikking worden gesteld en van de vele projecten, die zich aandienen bij de energietransitie. Dat laatste geldt ook voor de vele adviesbureaus, die volle portefeuilles hebben met betaalde opdrachten van gemeenten, provincies, waterschappen en andere overheidsspelers.
- Gesubsidieerde instellingen, zoals Greenpeace, Milieudefensie, Urgenda, Jonge Klimaatbeweging. Deze instellingen zijn voornamelijk voorstander van het klimaatbeleid dat de regering voorstaat of voorstander van een beleid van nog verdergaande klimaatmaatregelen. Deze instellingen opereren in de klimaatdiscussie dus aan één kant van de maatschappelijke discussie.
- Burgerorganisaties, die zich verzetten tegen delen van het klimaatbeleid, bij voorbeeld omdat dit de leefomgeving of de gezondheid van de burger schaadt, omdat dit natuur- en landschapswaarden schaadt, omdat het de burger op grote kosten jaagt, omdat het een inferieure energievoorziening oplevert, omdat het de CO₂ uitstoot verhoogt i.p.v. verlaagt, omdat er betere alternatieven tot CO₂-reductie zijn, enz.
- Burgers, die de ontvanger zijn van de schadelijke effecten van het klimaatbeleid en ook de grootste financier zijn van het klimaatbeleid via diverse belastingen.

De financieel belanghebbenden en gesubsidieerde instellingen hebben een belangrijk voordeel t.o.v. de burgerorganisaties. Eerstgenoemden hebben voldoende fondsen, zodat zij mensen in dienst hebben, die tijd hebben om alle contacten en netwerken te onderhouden met de instanties, die er toe doen. Zij zitten dus altijd op de eerste rij als er besluiten worden genomen, hoorzittingen worden gepland, commissies worden ingesteld, overlegplatforms van hogerhand in het leven worden geroepen, enz. Omdat hun belangen onderling op klimaatvlak in grote mate parallel lopen en ook parallel lopen met die van de overheid gaat het hier om een sterk en samenhangend circuit van gelijkgestemden.

De burgerorganisaties hebben niet of nauwelijks fondsen tot hun beschikking. Het is vrijwilligerswerk van mensen, die dit doen in de spaarzame uren naast hun kostwinning en andere werkzaamheden. Zij hebben geen tijd om netwerken en contacten te onderhouden met beslissers op alle momenten, die er toe doen. Zij staan niet op de “lijstjes” van instellingen, die worden uitgenodigd, zelfs niet als het gaat om een commissie, die voorstellen gaat doen over de participatie van burgers.

Deze achterstand van burgerorganisaties vertaalt zich in het feit, dat welzijn en milieu in het klimaatbeleid niet voldoende worden meegewogen.

2. Burgerparticipatie: De huidige situatie

2.1 Burgerparticipatie in het Klimaatberaad

Begin 2018 werd het klimaatberaad gehouden. De belangrijkste klimaattafels met effect voor burgers waren de klimaattafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving. Aan de klimaattafel Elektriciteit werden naast enkele overheidsinstellingen financieel belanghebbenden uitgenodigd (de energiebedrijven, energie coöperaties en de duurzame energie branche), alsmede de gesubsidieerde instellingen (o.a. Greenpeace, Natuur en Milieu Federaties). Het NederWind netwerk, bestaande uit tientallen burgerorganisaties, waaronder ook onderzoeksbureau NederWind, had zich aangemeld om deel te nemen aan de Klimaattafel Elektriciteit. Daarbij diende zij een voorstel in om alle geplande windenergie van land naar zee te verhuizen. Het voorstel ging gepaard met twee rapporten van onderzoeksbureau NederWind, waaruit bleek, op grond van louter overheidsinformatie, dat er voldoende ruimte was in de reeds aangewezen gebieden voor windenergie op zee (dus buiten vaarroutes, militaire oefengebieden, enz.) om alle plannen voor wind op zee én wind op land te herbergen. Bovendien werd aangetoond dat wind op zee voor de overheid goedkoper was dan wind op land. De besparing werd in het plan ingezet om nog meer wind op zee op te wekken. Volgens de criteria van toenmalig minister van Economische Zaken en Klimaat Wiebes en voorzitter van het klimaatberaad dhr. Nijpels waren er drie voorwaarden om aan te mogen schuiven aan de klimaattafel:

1. Een bijdrage leveren aan de CO₂-reductie.
2. De bijdrage moest kosten-effectief zijn
3. Er moest draagvlak zijn voor de bijdrage

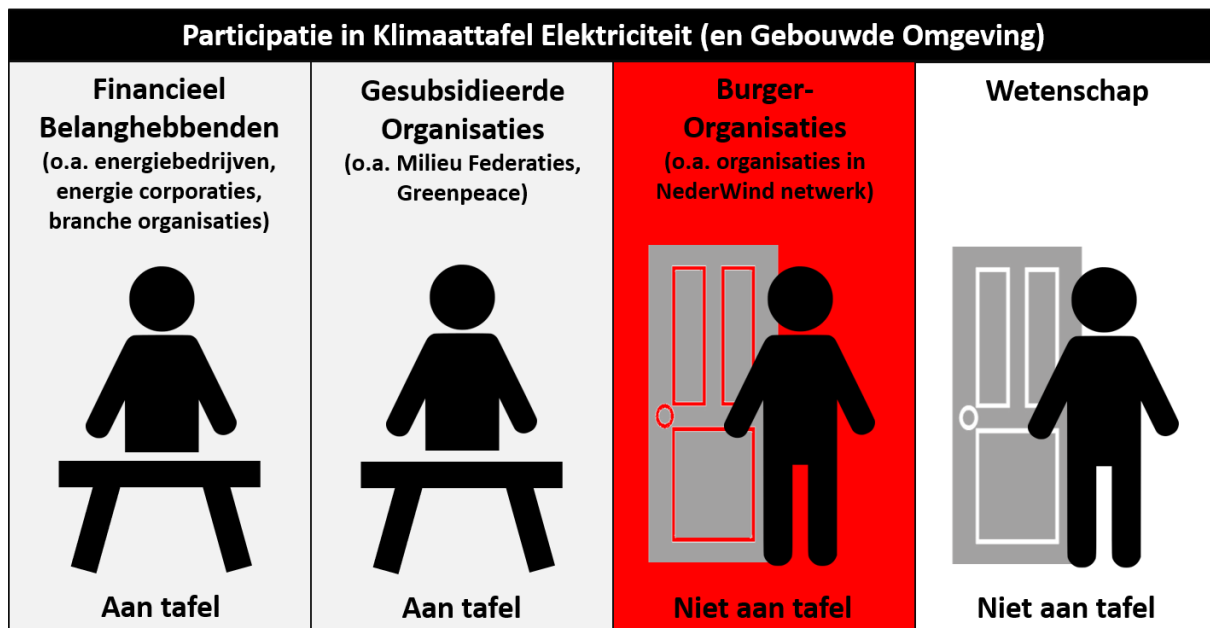
Ad 1: In het plan “alle wind op zee” werd meer windenergie opgewekt dan in het oorspronkelijke plan. Het plan leverde dus een bijdrage aan de CO₂-reductie (om precies te zijn 3,1 MegaTon CO₂ per jaar).

Ad 2: Het plan was gratis. Kosten-effectiever wordt het niet.

Ad 3: De achterban van de tientallen burgerorganisaties zorgde voor een groot draagvlak. Het verplaatsen van wind op land naar wind op zee kan ook onder de bevolking bogen op een groot draagvlak.

Kortom, de burgerorganisaties in het NederWind netwerk voldeden aan alle criteria tot deelname aan de klimaattafel. Toch werd hen de toegang tot de klimaattafel Elektriciteit ontzegd.

Als we kijken naar de participatie in het proces van de klimaattafels (zie figuur 1), dan zien we dat burgerorganisaties waren buitengesloten van deelname.

Figuur 1: Participatie in de klimaattafel Elektriciteit.

Ook de wetenschap was uitgesloten van deelname. Dit valt weliswaar buiten de scope van dit rapport over burgerparticipatie, maar het heeft er wel toe geleid, dat de uitkomsten van de klimaattafel Elektriciteit en ook sommige andere tafels niet zozeer de CO2-reductie hebben gemaximaliseerd, als wel de subsidiestromen, die de financieel belanghebbenden incasseren. Zo kon het Klimaatakkoord een combinatie van wind, zon en biomassaenergie voorschrijven, die per saldo op zijn best CO2-neutraal is. Zo kon ook worden voorgeschreven, dat burgers hun hoog-rendement gasketel moeten vervangen door een met biomassa gestookt warmtenet, met als gevolg een CO2-uitstoot, die een factor 2,5 hoger ligt dan de oude gasketel.

De subsidie voor wind op land bedraagt een door de staat gegarandeerd rendement van 12 (!) procent¹. Op zee ligt dit veel lager. Het mag dan ook geen verbazing wekken, dat het aandeel wind op land, ondanks dat het meer kost en er veel weerstand tegen is, toch onevenredig groot in de plannen van het Klimaatakkoord aanwezig is.

Doordat de keuzes niet wetenschappelijk zijn onderbouwd worden de keuzes van burgers onnodig beperkt.

Het is van belang te weten, dat volgens het ook door Nederland ondertekende Verdrag van Aarhus, de participatie van burgers moet plaatsvinden vóórdat de belangrijkste keuzes zijn gemaakt. Dat betekent, dat burgers betrokken hadden moeten worden in het proces van het klimaatberaad in 2018.

Dit probleem zal alsnog moeten worden opgelost.

De spelers, die aanzaten aan de klimaattafels zitten nu in het Voortgangsoverleg o.l.v. dhr. Nijpels, waaronder weer per klimaattafel een Uitvoeringsoverleg is georganiseerd

¹ “Beantwoording vragen over de zorgen over gezondheid, inspraak en participatie en de verdeling van de lusten en lasten bij windprojecten”, antwoord op vraag 21, brief van minister Wiebes aan de Tweede Kamer, 14 februari 2019

(zie figuur 2). Voor burgerparticipatie zijn vooral de Uitvoeringsoverleggen Elektriciteit en Gebouwde Omgeving relevant.

Figuur 2: Participatie in de uitvoeringsoverleggen Elektriciteit en Gebouwde Omgeving.

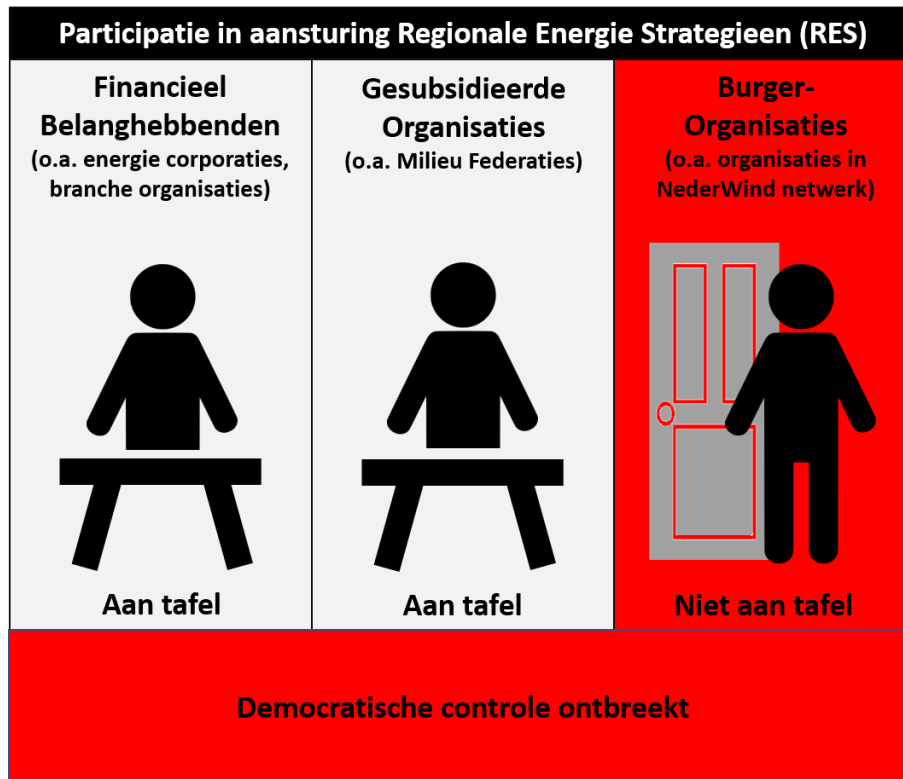
2.2 Burgerparticipatie in de Regionale Energie Strategieën (RES)

Het Klimaatberaad adviseerde om Nederland in te delen in 30 energie-regio's. Elk van deze energie-regio's moet daarbij regionale plannen maken, de Regionale Energie Strategie, voor met name de aanbevelingen van de klimaattafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving. De keuzevrijheid daarbij is zeer beperkt. De opwekking van duurzame Elektriciteit moet op land 35 TWh bedragen en moet worden opgewekt met zon of wind. Dit betekent minstens een verviervoudiging van het aantal windturbines op land t.o.v. de situatie in 2018 naar meer dan 4000 windturbines óf een oppervlakte aan zonnepanelen van 78 duizend voetbalvelden óf een combinatie van beiden. Deze opgave is zowel gigantisch als beperkt qua keuzevrijheid.

In de aansturingsorganen van de Regionale Energie Strategieën zitten alweer de financieel belanghebbenden en de gesubsidieerde instellingen, maar niet de burgerorganisaties (zie figuur 3).

Tevens doet zich hier een ander probleem voor: Er is geen democratisch controle orgaan, dat het bestuur van de Regionale Energie controleert. In een gemeente is dat de gemeenteraad, in een waterschap zijn dat de ingelanden, in een provincie zijn dat de provinciale staten, maar in een RES is die controle afwezig. Prof. Staatsrecht Elzinga

(Rijks Universiteit Groningen) heeft in een rapport geconcludeerd dat de Regionale Energie Strategie geen wettelijke basis heeft.²

Figuur 3: Participatie in aansturing Regionale Energie Strategie

2.3 Burgerparticipatie in de commissie Economische Zaken en Klimaat in de Tweede Kamer

Op zichzelf klinkt dit als een veel breder probleem, maar het doet zich ook voor bij het klimaatbeleid in de commissie Economische Zaken en Klimaat van de Tweede Kamer en past daarom in de scope van de probleemstelling van de commissie Brenninkmeijer.

Commissies in de Tweede Kamer houden hoorzittingen. Bij het plannen van een hoorzitting worden direct de genodigden bepaald voor die hoorzitting. De partijen ter linkerzijde hebben nauwe banden met de gesubsidieerde instellingen. Doordat deze laatste betaalde krachten hebben om de contacten te onderhouden, zijn er altijd vertegenwoordigers aanwezig van de gesubsidieerde instellingen, die spreken tijdens de hoorzitting. De partijen van centrum en centrumrechts hebben nauwe banden met de financieel belanghebbenden. Doordat deze laatste betaalde krachten hebben om de contacten te onderhouden, zijn er altijd vertegenwoordigers aanwezig van de financieel belanghebbenden, die spreken tijdens de hoorzitting. De partijen ter rechterzijde zijn druk bezig met zichzelf en hebben weinig oog voor organisaties in de samenleving. De

² "Regionale Energie Strategie zonder wettelijke basis", prof. Elzinga, januari 2019

burgerorganisaties beschikken niet over subsidie en hebben dus geen betaalde krachten, die banden kunnen onderhouden met welke partij dan ook.

Als duidelijk wordt, dat er een hoorzitting is gepland over een onderwerp waarover een burgerorganisatie wat wil zeggen, is het al te laat. De sprekers zijn al verdeeld bij de planning van de hoorzitting. Contact op dat moment met partijen aan de linker, midden én rechterzijde van het politieke spectrum levert ofwel geen reactie op, ofwel een verwijzing naar de procedure, waarbij men te laat is. Ondergetekende is hier driemaal tegenaan gelopen bij de commissie Economische Zaken en Klimaat in 2019 en 2021, en heeft inmiddels begrepen, dat de procedure zodanig in elkaar zit, dat een burgerorganisatie simpelweg geen kans maakt om als spreker te worden uitgenodigd. In januari 2021 heeft ondergetekende hierover zijn beklag gedaan bij de commissie Economische Zaken en Klimaat, alsook bij het Presidium van de Tweede Kamer. Hierop is vooralsnog geen antwoord gekomen. Het gaat hier om een hiaat in het functioneren van de Tweede Kamer, waar de burger alweer wordt buitengesloten, maar waar Kamerleden tot nog toe geen enkele belangstelling voor hebben getoond. Het probleem is grafisch weergegeven in figuur 4.

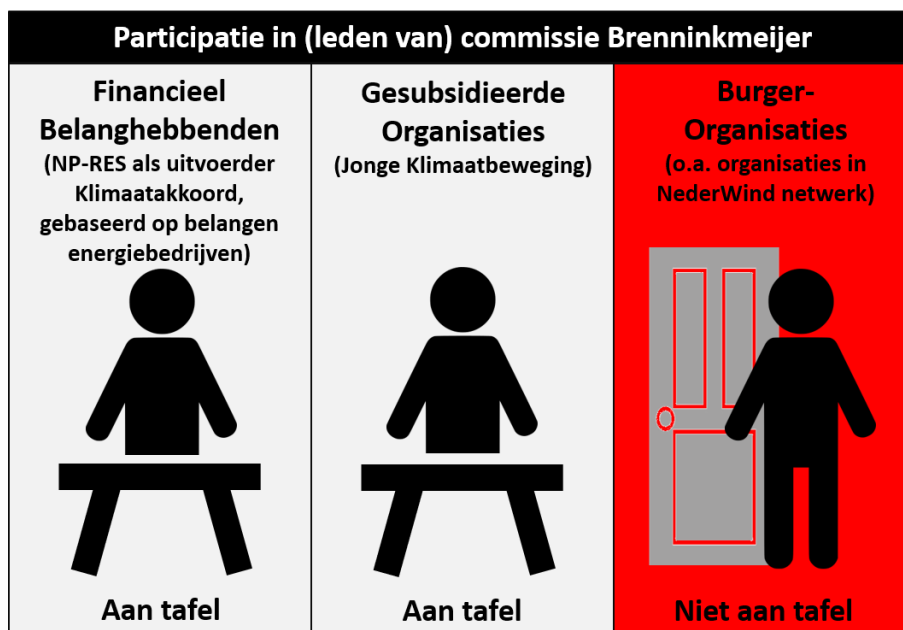
Figuur 4: Participatie in hoorzittingen Tweede Kamer commissie Economische Zaken en Klimaat

2.4 Burgerparticipatie in de commissie Brenninkmeijer

Het doel van de commissie Brenninkmeijer: Het vinden van antwoorden op de vraag “Hoe kunnen burgers beter worden betrokken bij klimaatbeleid” is lovenswaardig als het gaat om waarachtige burgerparticipatie en niet om het verkrijgen van een soort schijn-draagvlak achteraf over reeds genomen besluiten.

Het is daarbij jammer dat bij het samenstellen van de commissie Brenninkmeijer precies hetzelfde verschijnsel is opgetreden als bij het Klimaatberaad, de Voortgangs- en Uitvoeringsoverleggen, de Regionale Energie Strategieën en de hoorzittingen van de commissie Economische Zaken en Klimaat in de Tweede Kamer.

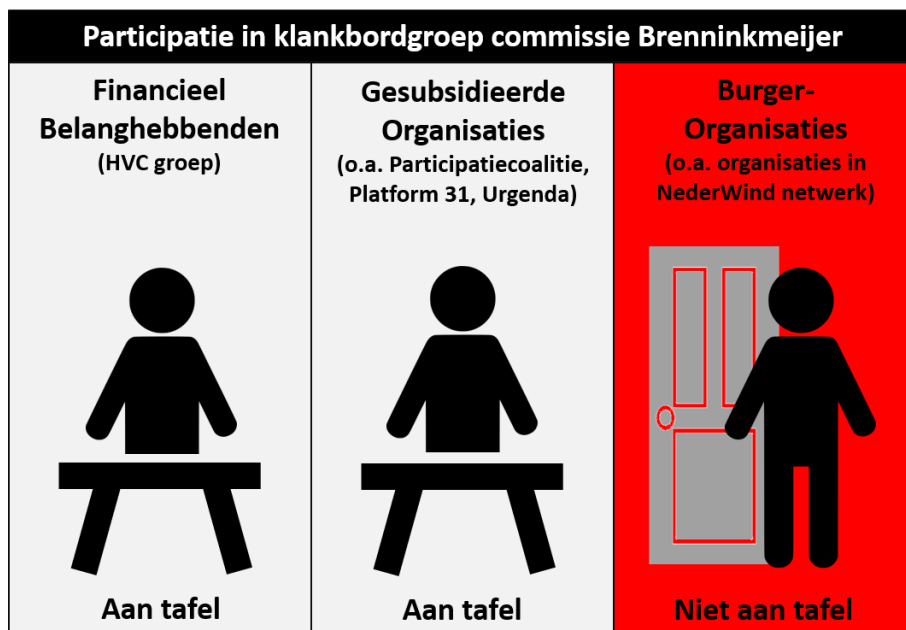
De deelnemers aan de commissie Brenninkmeijer zijn, naast enkele overheidspartijen, alweer de financieel belanghebbenden (ik betitel de NP-RES als zodanig omdat zij het uitvoeringsorgaan is van de besluiten, die aan de klimaattafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving zijn genomen in het voordeel van de financieel belanghebbenden aan die tafels) en de gesubsidieerde instellingen (Jonge Klimaatbeweging), terwijl burgerorganisaties ontbreken. (zie figuur 5).

Figuur 5: Participatie in (leden van) commissie Brenninkmeijer

Ook bij de klankbordgroep van de commissie doet zich hetzelfde euvel voor. De HVC groep is financieel belanghebbende, terwijl alle andere deelnemers gesubsidieerde groepen zijn, die ofwel het huidige klimaatbeleid onderschrijven of nog meer klimaatmaatregelen willen. Burgerorganisaties zijn ook hier niet vertegenwoordigd (zie figuur 6). Hierbij is het interessant dat de website van het ministerie van EZK vermeldt: “Een aantal organisaties en deskundigen heeft zich bij de commissie gemeld om mee te denken”. De vraag, die zich hier voordoet is: Hoe wisten deze (gesubsidieerde)

organisaties, dat zij hun interesse hiervoor kenbaar konden maken? Het waarschijnlijke antwoord is: Omdat zij hun (betaalde) contacten in het circuit hebben. Frappant is hierbij, dat het NederWind netwerk in een brief aan de minister van EZK van 5 januari 2021 heeft verzocht om met hem in gesprek te gaan over het klimaatbeleid en de minister in een antwoord van 16 februari jl. dit verzoek heeft afgewezen, maar niet heeft gewezen op de mogelijkheid zich aan te melden voor een plaats in de klankbordcommissie van de commissie Brenninkmeijer. Dit wijst er enerzijds op dat de minister er niet in is geïnteresseerd om met echte burgerorganisaties in gesprek te gaan en anderzijds, dat de minister het onwenselijk vindt dat echte burgerorganisaties plaatsnemen in de klankbordgroep van de commissie Brenninkmeijer.

Figuur 6: Participatie in Klankbordgroep commissie Brenninkmeijer

2.5 De rechter, als laatste strohalm, verzaakt

De burger en burgerorganisaties, die nergens in het besluitvormingsproces als volwaardig gesprekspartner mogen meepraten, hebben in theorie de rechter als laatste strohalm. We hebben gezien in de toeslagen affaire dat de bestuursrechter zijn of haar rol als onafhankelijk scheidsrechter heeft verzaakt en vrijwel altijd de kant van de overheid kiest tegenover burger. In het klimaatdossier is dat niet anders. De Raad van State heeft zelfs niet gearzeld om de wet te overtreden om de burger niet te hoeven beschermen tegen de overheid. De regels voor het plaatsen van windturbines moeten MER-getoetst zijn volgens Europees recht, maar zijn dat niet. De Raad van State is VERPLICHT volgens artikel 267 van het Verdrag op de werking van de Europese Unie om het Europees Hof van Justitie om prejudicieel advies te vragen, wanneer een Europese kwestie voorligt. In de cruciale “Battenoord”-zaak heeft zij dat op 3 april 2019 niet gedaan en daarmee de wet overtreden. De uitspraken van het Europees Hof van

Justitie in zaken in Wallonië (d'Oultremont) en Vlaanderen (Nevele) zijn zodanig, dat het zonneklaar is dat de Nederlandse overlastregels niet deugen. De Raad van State weet dit en zegt "erover te gaan nadenken" (wat ze bedoelen is: erover nadenken, dat ze niet langer de wet zullen overtreden). De minister van EZK maakt duidelijk in antwoorden op brieven van het NederWind netwerk, dat hij de situatie kent, maar zich liever achter de wetsovertreding van de Raad van State verschuilt, dan zich bekommert om het welzijn van de Nederlandse burger als potentieel omwonende van windturbines.

Zit de burger aan de voorkant niet aan tafel, aan de achterkant blijkt hij of zij vogelvrij te zijn als het klimaatbeleid zijn of haar leefomgeving en/of gezondheid aantast.

3. Voorstellen tot waarachtige burgerparticipatie

3.1 Uitgangspunten

Het Klimaatberaad ligt achter ons en het proces van de Regionale Energie Strategieën is in volle gang. Volgens het Verdrag van Aarhus zou het Klimaatberaad over moeten worden gedaan, ditmaal mét participatie van de burger. Om vooruit te gaan i.p.v. achteruit is het uitgangspunt in de volgende voorstellen om vanaf dit moment in het proces burgerparticipatie te verankeren en mét burgerparticipatie verder te gaan, terwijl de belangrijkste hiaten uit het verleden met gepaste spoed worden gerepareerd.

In de codering van de voorstellen hieronder wordt onderscheid gemaakt tussen twee soorten participatie:

1. Participatie in de besluitvorming (eerste letter code: B)
2. Financiële participatie (eerste letter code: F)

Verder wordt een onderscheid gemaakt tussen voorstellen voor:

1. Burgerorganisaties (2^e en 3^e letter code: BO)
2. Individuele burgers (2^e en 3^e letter code: BI)

3.2 Voorstellen

Code	Probleem	Voorstel
BBO1		Voeg burgerorganisaties toe aan Uitvoerings-overleg Elektriciteit en Gebouwde Omgeving
	De uitvoeringsoverleggen Elektriciteit en Gebouwde Omgeving hebben naast de overheid slechts financieel belanghebbenden en gesubsidieerde instellingen aan tafel. Burgerorganisaties zijn uitgesloten van deelname.	Voeg een delegatie toe van in ieder geval het NederWind netwerk. Deze delegatie zal alle regionale organisaties in het netwerk vertegenwoordigen, alsmede de landelijke organisaties: <ul style="list-style-type: none"> • Nationaal Kritisch Platform Windenergie (NKPW) • Stichting LaagFrequent Geluid • Stichting Platform Storm • NederWind onderzoek
BBO2		Verruim de keuzes binnen de RES
	Regionale Energie Strategieën hebben te strakke doelstellingen meegekregen en te smalle kaders waarbinnen, die doelstellingen moeten worden gehaald. Dit is veroorzaakt door het afwezig zijn van input door de wetenschap en burgers in de fase van het Klimaatberaad. Dit was in strijd met het Verdrag van Aarhus.	De RES moet ruimte hebben om meer mogelijkheden tot klimaatregelen te kiezen dan het huidige keurslijf van het NPRES. De “smaken” wind, zon en van het gas af zijn te beperkt. Daarbij moeten ook RES-overkoepelende alternatieven kunnen worden betrokken, waaronder wind op zee, kernenergie, energie-import. Door deze verruiming en in combinatie met voorstellen BBO1 en BB03 wordt de schending van het Verdrag van Aarhus gerepareerd.
BBO3		Voeg burgerorganisaties toe aan stuurgroep RES
	Regionale Energie Strategieën worden aangestuurd, naast overheden, door financieel belanghebbenden en gesubsidieerde instellingen. Burgerorganisaties zitten niet aan tafel.	De stuurgroep van elke RES wordt aangevuld door burgerorganisaties. Dat betekent in ieder geval, dat in elke RES de leden van het NederWind netwerk in die regio aan tafel zitten op hetzelfde niveau als de financieel belanghebbenden en de gesubsidieerde instellingen. Dit betekent in de volgende RES-regio's een delegatie met vertegenwoordigers van de volgende groepen: <p>Regio Groningen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegenwind N33 • Stichting Burgerinitiatief Zuidelijke dorpen Delfzijl <p>Regio Drenthe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stichting Platform Storm • Vereniging Tegenwind Weijerswold

Code	Probleem	Voorstel
		<p>Regio Flevoland</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stichting Windbrekers Swifterbant <p>Regio West-Overijssel</p> <ul style="list-style-type: none"> • DeventerWint • Realistisch Duurzaam Bergentheim • Stichting Landschapsbelangen Harculo - Herxen - Windesheim <p>Regio Twente</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stichting behoud Twents Landschap (SBTL) <p>Regio Achterhoek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Actiecomité Op en Um 't Hengels Zand • Natuurlijk Landschap Heidenhoek Actiecomité voor bescherming van natuur en leefbaarheid • GeenWindmolensHier • Bewonersgroep de Huet en Langerak Windturbinevrij • Platform Zon en Wind het Goor <p>Regio Fruitdelta Rivierenland</p> <ul style="list-style-type: none"> • Actiegroep Mallemolens Midden-Betuwe <p>Cleantech regio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behoud Buitengebied Klarenbeek • Stichting Eefde Tegen-wind <p>Regio U16</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stichting Gigawiek • Buren van Rijnenburg en Reijerscop <p>Regio Noord-Holland-Zuid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Windalarm Amsterdam • Lotgenotengroep LFG Amsterdam e.o. <p>Metropoolregio Rotterdam Den Haag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stichting Wind van Voren • Stichting Windmolens N57 Nee <p>Regio Drechtsteden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stichting Bewonerscomité LindtWind <p>Regio Goeree-Overflakkee</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stichting Mallemolens

Code	Probleem	Voorstel
		<p>Regio West Brabant</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bewonersplatform Voor de Wind West-Brabant <p>Regio Noordoost Brabant</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behoud Lithsepolder • Actiecomité Windpark Rietvelden NEE
BBO4		Toegang voor burgerorganisaties tot hoorzittingen commissie Economische Zaken en Klimaat in de Tweede Kamer
	De procedure voor hoorzittingen van de commissie Economische Zaken en Klimaat in de Tweede Kamer is zodanig dat burgerorganisaties de facto geen input geven. Daardoor wordt de commissie eenzijdig voorgelicht.	Het wijzigen van de procedure tot deelname aan de hoorzittingen van de commissie Economische Zaken en Klimaat van de Tweede Kamer als volgt: Tot een week voor de hoorzitting kunnen partijen zich melden voor deelname. Als het aantal deelnemers te groot wordt, moet de selectie in ieder geval zodanig zijn dat het aantal burgerorganisaties minstens even groot is als het aantal gesubsidieerde instellingen en minstens even groot is als het aantal financieel belanghebbenden.
BB11		Referendum over RES-voorstel in RES-regio
	In de Regionale Energie Strategieën hebben vanuit de overheid alleen dagelijks bestuurders zitting, zoals wethouders, gedeputeerden of heemraden. Gekozenen, die de dagelijks bestuurders moeten controleren, hebben geen zitting in de RES, noch is de RES verantwoordig verschuldigd aan hen. Er is geen democratische controle op de RES.	De RES moet verantwoording afleggen over haar beleid. Omdat er geen gekozen vertegenwoordigers zijn aan wie zij dat kunnen doen, moeten zij direct verantwoording afleggen aan de burger. Dat kan door middel van een referendum in de RES regio over het RES voorstel.
BB12		Referendum per project onder omwonenden
	Burgers in de nabijheid van overlastgevende installaties hebben geen zeggenschap over het al of niet doorgaan van het project.	Voor ieder project, waarbij een project kan zijn: een windpark, een zonnepark, een biomassacentrale, een kerncentrale, is toestemming nodig door middel van een referendum onder de burgers, die binnen een bepaalde straal rond het project wonen. Bij windenergie is die straal 10x de tiphoogte van de windturbine. Bij zonne-energie, biomassacentrales en kerncentrales zullen andere afstanden gelden.

Code	Probleem	Voorstel
FBI1		Volwaardige Financiële Participatie door omwonenden voor 75 procent van de winst tegen hetzelfde rendement als de initiatiefnemers
	De baten van projecten, zoals windparken, zonneparken, enz. komt vrijwel volledig toe aan de initiatiefnemers. De door de Staat gegarandeerde rendementen zijn buitensporig hoog. Voor windparken op land is dit 12 (!) procent. De burger betaalt dit grotendeels via de energierekening, maar ziet hier niets of bijna niets van terug. De gelden, die in omgevingsfondsen worden gestort, waaruit projecten voor de plaatselijke gemeenschap worden gefinancierd, zijn een druppel op een gloeiende plaat. Soms kunnen omwonenden “mee-participeren” met een rendement van slechts 2 (!) procent, terwijl de initiatiefnemer dus 12 (!) procent maakt.	Omwonenden van projecten moeten kunnen participeren met dezelfde rendementen als de initiatiefnemer, waarbij 75 procent van het rendement toekomt aan de omwonenden. Voor windparken betekent dit dus, dat omwonenden voor 75 procent kunnen participeren tegen een gegarandeerd rendement van 12 procent! 75 procent van de winst is in lijn met het feit dat ca. 75 procent van de energiebelastingen wordt betaald door de burgers. 12 procent is in lijn met het rendement dat de initiatiefnemers behalen via de SDE++ regeling.
FBI2		Voorrang voor echte lokale energie-coöperaties van louter omwonenden
	Veel projecten worden vergund aan Energiemaatschappijen of Energie-coöperaties, waarvan de leden voor een groot deel bestaan uit overheden of andere rechtspersonen, maar niet uit omwonende burgers.	Bij het vergunnen van projecten moet voorrang worden gegeven aan energie coöperaties, waarvan de leden bestaan uit natuurlijke personen, die omwonend zijn. 6 maanden voordat een vergunning wordt afgegeven, moet het voornemen tot vergunning verlening ruim worden gecommuniceerd door alle overheden (gemeenten, waterschappen, provincies), die zich bevinden in het gebied. In ieder geval in alle huis- aan huisbladen in het gebied. Daarmee hebben burgers ruim de tijd om mee te dingen via een echte energie-coöperatie bestaande uit natuurlijke personen, die omwonend zijn.